

УДК 371.3-057.36

Т.Г. ГРИЦЯ

Національний університет внутрішніх справ

УТОЧНЕННЯ Й РОЗВИТОК ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІЙНОГО АПАРАТУ НОРМАТИВНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В ВІДОМЧИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Розглянуті особливості відомчого нормативно-правового забезпечення професійної підготовки особового складу органів внутрішніх справ в закладах освіти МВС України.

Зміст освіти – це науково обґрунтована система дидактично та методично оформленого навчального матеріалу для різних освітніх і освітньо-кваліфікаційних рівнів. Зміст освіти визначається освітньою і освітньо-кваліфікаційною програмою та структурно-логічною схемою підготовки, навчальними програмами дисциплін, іншими нормативними актами органів державного управління освітою та вищого закладу освіти, і відображається у відповідних підручниках, навчальних посібниках, методичних матеріалах, дидактичних засобах. Він включає нормативний компонент змісту освіти, що визначається відповідним державним стандартом освіти, і вибірковий, що визначаються вищим закладам освіти. Таким чином, зміст навчального процесу у відомчих закладах освіти є нормативно визначеним і впорядкованим.

Як зазначено у Положенні про організацію навчального процесу в вищих навчальних закладах: “Державний стандарт освіти – це сукупність норм, які визначають вимоги до освітнього (кваліфікаційного) рівня” [1]. Юридичне визначення змісту навчального процесу щодо професійної підготовки особового складу органів внутрішніх справ у відомчих закладах освіти отримує у низці різних за характером, природою та юридичною силою нормативно-правових актах: Законах України “Про освіту” [2], “Про державний вищий заклад освіти” [3], Наказах МВС України “Про затвердження Програми розвитку системи відомчої освіти та вузівської науки на період 2001-2005 рр.” від 11 травня 2001 р., № 356 [4], “Про затвердження Положення про вищий заклад освіти Міністерства внутрішніх справ України” від 1 квітня 1998 р., № 231 [5], “Про затвердження Положення про організацію навчального процесу в вищих навчальних закладах” від 2 червня 1993 р., № 161 [1], “Про затвердження Положення про організацію навчальної та навчально-методичної роботи в навчальних закладах МВС України” від 14 серпня 1992 р., № 519 [6], Наставні з організації професійної підготовки рядового і навчального складу органів внутрішніх справ України [7], програмах освітньої діяльності, навчальних планах, програмах дисциплін і курсів, тематичних планах, розкладах занять тощо. Означені нормативні акти в сфері організації змісту навчального процесу в відомчих закладах освіти і склада-

ють систему його нормативно-правового забезпечення.

В загальній теорії права серед вчених сьогодні немає єдиної точки зору щодо розуміння сутності, соціального призначення та особливостей поняття нормативно-правового акту: скільки дослідників, стільки й позицій. Пояснюється це, на нашу думку, двома факторами: а) складністю самого явища, віддзеркалюваного у відповідному понятті; б) кутом зору, під яким різні автори підходять до розкриття змісту поняття нормативно-правового акту. “Під нормативними правовими актами – зазначає В.В. Лазарев, – розуміють акти, які встановлюють норми права, вводять їх в дію, змінюють або відмінюють правила загального характеру. Цим вони відрізняються від актів застосування права та від інших індивідуальних актів, розрахованих на однократну дію, прив’язаних до певних суб’єктів, до конкретних обставин місця й часу” [8, с.144-145]. О.Ф. Скакун і Н.К. Подберезський пишуть: “Нормативно-правовий акт – офіційний документ компетентних органів держави, який містить юридичні норми, або інакше: акт правотворчості, що містить юридичні норми – нормативно-правовий акт являє собою рішення правотворчого органу, спрямоване на встановлення, зміну або відміну дії норм права. Він виконує дві рівно великі функції: функцію юридичного джерела права і функцію форми права, тобто виступає як спосіб існування й вираження норм права” [9, с.105-106]. З точки зору О.А. Пучкова, усі джерела права можуть бути класифіковані на дві групи: нормативно-правові акти (закони, укази, постанови, інструкції, угоди) та інші джерела права ненормативного характеру (правові звичаї, судові прецеденти та рішення). В даному випадку нормативність є критерієм розмежування юридичних актів і означає лише те, що юридичні документи містять норми права, загальні правила поведінки, встановлені державою.

Нормативний акт – це офіційний документ, створений компетентними органами держави, який містить загальнообов’язкові юридичні норми (правила поведінки) [10, с.289]. Л.Л. Богачова наступним чином визначає поняття нормативно-правового акту: “Це офіційний документ, прийнятий компетентними суб’єктами правотворчості у визначених законом порядку і форм, який містить норми

права. Нормативні акти поширені у всіх правових системах, і це обумовлено тим, що вони: а) приймаються спеціально уповноваженими суб'єктами правотворчості, б) найбільш чітко і однаково формулюють зміст правових норм; в) мають обов'язкову письмову форму, офіційні видання, що дозволяє оперативно доводити їх до відома адресатів; г) оперативно реагують на зміни систематизації" [11, с.295]. Цікаві умовиводи в сфері досліджуваної проблематики робить О.Ф. Черданцев, як: 1. Нормативний акт – це акт правотворчості, що містить норми права. За його допомогою встановлюються, змінюються або відмінюються норми права. 2. Нормативно-правовий акт – це офіційний документ. Як і будь-який документ, він є носієм інформації про норми права. Як правовий акт, він володіє юридичною силою і обов'язковий для усіх осіб, яким адресований. Це акт правотворчості, результат діяльності компетентних державних органів, а тому акт владний. За допомогою нормативних актів веління держави стають загальнообов'язковими. 3. Нормативний акт – це різновид юридичних актів. Його треба відрізнити від актів застосування права, що мають конкретний, індивідуальний характер, за допомогою яких вирішуються конкретні справи. На відміну від них нормативний акт має загальний характер. Його необхідно відрізнити і від актів тлумачення, в яких дається роз'яснення норм права. 4. Нормативні акти складають єдину ієрархічну систему відповідно до структури державних органів. Нормативні акти ієрархічно вищих органів мають і вищу юридичну силу щодо актів нижчих органів. Актами вищої юридичної сили є закони. 5. Нормативні акти приймаються лише в межах компетенції відповідних органів згідно з законодавчою процедурою. Нормативні акти, прийняті поза компетенцією або з порушенням встановленої процедури (порядку), не мають ознаки легітимності та юридичної сили, тобто не обов'язкові для їх адресатів [12, с.219-220].

Раціональною щодо розглядуваного питання вбачається і точка зору С.О. Комарова, який пише: "Нормативно-правовий акт – це письмовий документ відповідного державного органу, яким встановлюються, змінюються або припиняються норми права, що містять правила загального характеру. Цим він відрізняється від інших актів, розрахованих на одноразову дію – актів застосування права чи індивідуальних актів. На практиці можна часто зустріти змішані акти, які містять і норми права, і індивідуальні приписи застосування права. Усі нормативні акти пов'язані між собою, розташовуються в певній системі, підпорядковані один одному або співвідносяться один з одним, володіють юридичною силою, під якою міститься внутрішня властивість нормативно-правового акта, обумовлена місцем органу, що його прийняв, в системі державних органів. Юридична сила нормативно-правового акта залежить не лише від місця й положення органу, але й від його компетенції, якою він наділяється державою по закону" [13, с.225].

Предметний аналіз поглядів вчених стосовно з'ясування суті, призначення й характеру явища норматив-

но-правового акту дозволяє виокремити його наступні найважливіші ознаки: а) вони виражаються в письмово-документальній формі, мають об'єктивний характер і виступають як юридичні документи, що виражають реальність правових норм або процес їх реалізації, б) нормативно-правові акти походять від держави, відбивають збалансовану державну волю; в) приймаються або санкціонуються уповноваженими органами держави, г) завжди містять нові норми права або змінюють чи відмінюють діючі, чітко формулюють зміст юридичних прав та обов'язків; д) приймаються з дотриманням певної процедури; е) через правові акти населення отримує інформацію про зміст права – правові знання, про суб'єктивні права і обов'язки; ж) вони виконують ідеологічну, орієнтовну, інформаційну, регулюючу, охоронну й інші функції права, з) їх реалізація забезпечується комплексом заходів державного впливу (економічними, організаційними, примусовими).

Виокремлення найсуттєвіших ознак нормативно-правового акту та вимог, які ставляться при його розробці, дозволяє запропонувати свій варіант визначення поняття останнього: "Нормативно-правовий акт – це виданий компетентним органом в особливому порядку офіційний письмовий юридичний документ, який містить норми права". Беззаперечно, таке загальнотеоретичне визначення поняття нормативно-правового акту надає реальну змогу визначити поняття нормативно-правових актів, що містять норми права, призначені регулювати суспільні відносини в різних сферах суспільного та державного життя. Стосовно проблематики нашого дослідження – це нормативно-правові акти в сфері організації змісту навчального процесу в відомчих закладах освіти. Таким чином, поняття нормативно-правових актів в сфері організації змісту навчального процесу в відомчих закладах освіти МВС України матиме наступний зміст: "Це видані компетентними органами особливому порядку офіційні письмові юридичні документи, які містять норми права, покликані впорядкувати відносини в сфері організації змісту навчального процесу в відомчих закладах освіти. Звичайно, що це і закони України, і постанови Верховної Ради України, і укази та розпорядження Президента України, і декрети, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, і нормативні акти міністерства та інших центральних органів виконавчої влади, органів адміністративно-господарського управління та контролю.

Переважає більшість з них відноситься до підзаконних нормативно-правових актів. "Підзаконний нормативно-правовий акт – акт, який видається відповідно до закону, на основі закону, для конкретизації законодавчих приписів та їх трактовки або встановлення первинних норм. Підзаконність нормативно-правових актів не означає їх меншу юридичну обов'язковість. Вони володіють потрібною юридичною силою. Правда, їх юридична сила не має такої ж все загальності й верховенства, які властиві законам. Однак вони займають важливе місце у всій системі нормативного регулювання, бо забезпечують виконання законів шляхом конкретизованого нормативного регулювання

усього комплексу суспільних відносин”, – робить аргументовані висновки професор О.Ф. Скакун [14, с.362] Підзаконні нормативні акти, з точки зору В.Н. Хропанюка, базуються на законі й не суперечать йому; “підзаконні акти володіють меншою юридичною силою не можуть протистояти їм. Ефективне регулювання суспільних відносин має місце тоді, коли загальні інтереси узгоджуються з індивідуальними інтересами. Підзаконні акти як раз й призначені конкретизувати основні, принципів положення законів відповідно до своєрідності різних індивідуальних інтересів” [15, с.244]. Отже, основними якостями, рисами, властивостями підзаконних нормативно-правових актів є те, що вони: а) мають меншу від законів юридичну силу; б) приймаються на основі і у розвиток законодавчих положень; в) не повинні суперечити законом України; г) приймаються різними за природою і характерним правотворчими суб'єктами. Звідси: 1. Підзаконні нормативно-правові акти – це акти, які мають меншу від законів юридичну силу, приймаються спеціально уповноваженими суспільством і державою правотворчими органами на основі і у розвиток законів і не повинні суперечити їм. 2. Підзаконні нормативно-правові акти в сфері організації змісту навчального процесу в закладах освіти МВС України – це акти, які приймаються у розвиток законів спеціально уповноваженими, компетентними суб'єктами управління навчально-виховним процесом, здійснюваним у відомчих навчальних закладах.

Чисельність державних органів, уповноважених приймати нормативно-правові акти в сфері організації змісту навчального процесу в відомчих закладах освіти МВС України, призводить до того, що правове регулювання відповідних відносин здійснюється за допомогою великої кількості таких актів – їх сотні. Однак було би неправильним розглядувати масив означеного різновиду нормативно-правових актів як механічний конгломерат, де кожний акт діє сам по собі, поза усякого зв'язку з іншими. Навпаки, усі компоненти цього масиву знаходяться між собою в постійному зв'язку. Кожний нормативно-правовий акт діє постільки, оскільки існує ще ряд таких, що доповнюють, розвивають, конкретизують його. Усі правотворчі органи в сфері нормативного забезпечення організації змісту навчально-виховного процесу, здійснюваного у відомчих закладах освіти, стоять перед складною і не завжди вірно вирішуваною ними проблемою: потрібно прийняти такі нормативно-правові установлення, які б вносили новий елемент в правове регулювання і одночасно були узгоджені з Конституцією України та нормами, прийнятими вищестоящими органами. В ідеалі система розглядуваних нормативно-правових не повинна містити логічних суперечностей, колізій. Новий акт має органічно вбудовуватись в систему діючих актів та посилювати, а не нейтралізувати або й зовсім руйнувати її регулятивний вплив на суспільні відносини в сфері організації змісту навчального процесу в закладах освіти МВС України. Узгодженість нормативно-правових актів забезпечується двома способами: а) встановленням кожному державному органу чітких меж його

правотворчої діяльності; б) послідовним проведенням ієрархічного зв'язку між нормативно-правовими актами. Останнє виражається в тому, що кожний нормативно-правовий акт не може суперечити нормативно-правовим актам вищого правотворчого органу.

Як лише з цього приводу О.Ф. Скакун: “Підзаконні нормативні акти розрізняються за юридичною силою. Юридична сила підзаконних нормативних актів залежить від положення органів держави, що видають ці акти, їх компетенції, а також характеру й призначення самих актів. Акт нижчестоящої державної інстанції має знаходитись не лише “під законом”, але й під “нормативними актами усіх вищестоящих державних органів, яким він повинен відповідати. Наприклад, акти Міністерства освіти мають відповідати не лише Закону про освіту, але й нормативним документам Президента, Кабінету Міністрів, Міністерства фінансів” [14, с.362]. Відтак, розмежовані за юридичною силою нормативно-правові акти в сфері організації змісту навчально-виховного процесу в відомчих закладах освіти утворюють структурний ряд, в якому кожний з його елементів займає чітко визначене місце. Цей ряд утворюють наступні елементи: 1) Закони України; 2) укази Президента України; 3) постанови Кабінету Міністрів України; 4) нормативні правові акти міністрів та інших центральних органів виконавчої влади; 5) нормативно-правові акти місцевих державних адміністрацій; 6) нормативні правові акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування; 7) локальні нормативно-правові акти. До останніх належать акти, що видаються в межах відомчих навчальних закладах МВС для регламентації своїх внутрішніх питань. Акти цієї групи спрямовані на деталізацію вимог загальних норм права стосовно умов діяльності постійного й перемінного складу певної освітньої установи.

Означений структурний ряд розглядуваної системи нормативно-правових актів характеризується ієрархічним поєднанням його елементів, котра виступає як необхідний, закономірний зв'язок цієї системи. Ієрархічний зв'язок виявляється у тому, що нормативні акти мають в структурному ряду певне місце і не можуть містити норм, які суперечать вищестоящим актам. У свою чергу, кожний нормативно-правовий акт виступає вихідною правовою базою для нормативних актів, розташованих в структурному ряду після нього. Як наслідок, нормативний правовий акт, що порушує ієрархічний зв'язок та містить норми, котрі суперечать вищестоящим актам, не підлягає застосуванню в конкретних відносинах, бо не володіє властивостями, необхідними для акта, який містить дійсні норми права. Практична значущість такого структурного ряду нормативно-правових актів, покликаних регулювати відносини в сфері організації змісту навчального процесу в відомчих закладах освіти полягає в забезпеченні їх ефективної систематизації: і інкорпорація, і кодифікація мають здійснюватись лише з урахуванням ієрархічної побудови зв'язку досліджуваної групи нормативно-правових актів. Це дозволить запобігти дублюванню, колізії відповідних правових приписів, підвищить результативність впливу останніх

на відносини, що виникають в процесі здійснення навчально-виховного процесу в закладах освіти МВС України.

Характерною особливістю розглядуваної системи нормативно-правових актів є те, що багато з них має суто відомчий характер. Це інструкції, накази, положення, устави, постанови тощо. Особливість цих нормативно-правових актів, зауважують В.М. Корельський та В.Д. Перевалов, полягає в тому, що міністерства і відомства можуть видавати накази та інструкції, які містять норми права, у випадках й межах, передбачених законами, указами, постановами [10, с.301]. На думку В.Н. Хропанюка, відомчі нормативно-правові акти поширюють свою дію лише на обмежену сферу суспільних відносин [15, с.245]. Таким чином, відомчий акт, призначений регулювати відносини стосовно організації змісту навчального процесу в досліджуваних закладах освіти – це підзаконний нормативний акт, який видається в межах компетенції Міністерства освіти і науки України чи Міністерства внутрішніх справ, містить похідні від вищестоящих нормативно-правових актів приписи, що розкривають, конкретизують, деталізують, доповнюють чи уточнюють первинні норми, приймаються на їх основі і спрямовані на їх виконання.

Відомчі нормативно-правові акти мають внутрішньо-відомче юридичне значення: 1) видаються з питань, віднесених виключно до їх ведення; 2) поширюються на осіб, які входять в сферу їх ведення, тобто знаходяться в системі управлінського, службового та дисциплінарного підпорядкування лише даних відомств. Відомчі нормативні акти в сфері організації змісту навчально-виховного процесу в відомчих закладах освіти мають видаватись у тому випадку, якщо: а) нечітко, лише в загальних рисах, визначені права і обов'язки суб'єктів відповідних управлінських відносин; б) маються прогалини в них чи інших аспектах взаємовідносин цих суб'єктів; в) прямо доручено вищестоящих нормативно-правовим актам видати відомчий акт для конкретизації його нормативних приписів. Такий підхід до з'ясування суті відомчих нормативно-правових актів, покликаних регулювати відносини організації змісту навчально-виховного процесу в відомчих закладах освіти, дозволяє визначити наступну їх роль і призначення. Вони встановлюють правовий статус суб'єктів та об'єктів в цій сфері; роз'яснюють, конкретизують зміст прав та обов'язків, викладених в загальних рисах в інших нормативних актах; можуть звужувати чи розширювати права суб'єктів; вводять нові або доповнюють старі вимоги для здійснення учасниками розглядуваних відносин своїх прав чи обов'язків; роз'яснюють, конкретизують зміст контрольної функції органів управління, які знаходяться в сфері ведення МВС України чи Міністерства освіти і науки України.

Регулювання відносин в сфері організації змісту навчального процесу в відомчих закладах освіти за допомогою відомчих нормативно-правових актів ускладнюється тим, що в процесі такого регулювання приймають участь два міністерства: МВС України і Міністерство освіти і науки України. Відомче регулювання досліджуваних відносин

має дуалістичний характер. Тому важливо налагодити їх взаємно узгоджений вплив на відносини в сфері організації й забезпечення навчально-виховного процесу в відомчих закладах освіти МВС. Ускладнення відомчого нормативного забезпечення обумовлене тим, що суб'єктами і об'єктами навчально-виховного процесу, здійснюваного у відомчих навчальних закладах є особлива категорія державних службовців – працівники органів внутрішніх справ. Особливості їх служби вимагають розгалуженого відомчого зовнішнього і внутрішнього нормотворення. "За своєю спрямованістю безпосередня нормотворча діяльність органів внутрішніх справ може бути поділеною на зовнішню і внутрішню. До зовнішньої відносяться робочі операції органів внутрішніх справ по підготовці й виданню наказів, рішень, інструкцій, що визначають порядок забезпечення охорони громадського порядку, форми і методи здійснення заходів примусу, несення служби в екстремальних ситуаціях. Внутрішній нормотворчості належать нормативні акти, викликані внутрішньофункціональними потребами" [16, с.149].

В процесі професійної підготовки у відомчих освітніх закладах працівники органів внутрішніх справ набувають статусу або професійно-викладацького складу, або курсантів, слухачів, магістрів, ад'юнктів, докторантів. Відбувається поєднання двох правових статусів, регулювання яких відбувається відомчими нормативно-правовими актами Міністерства внутрішніх справ України і Міністерства освіти і науки України. Вбачається, що їх синхронна взаємодія має відбуватись наступним чином: усе, що торкається статусу професорсько-викладацького складу, курсантів, слухачів, магістрів, ад'юнктів, докторантів, як безпосередніх учасників загального навчально-виховного процесу має визначатись відомчими нормативними актами Міністерства освіти України; усе, що торкається статусу працівників органів внутрішніх справ та специфіки їх навчання у відомчих закладах освіти має регулюватись правовими актами МВС України. Такий поділ сфери нормативно-правової дії двох міністрів запобігатиме колізійності й дублюванню відомчого нормативно-правового забезпечення єдиного процесу професійної підготовки особового складу органів служб та підрозділів внутрішніх справ в закладах освіти МВС України. Також ефективною формою відомчого нормативно-правового забезпечення досліджуваного різновиду навчально-виховного процесу видається сумісне прийняття з декотрих питань нормативних актів Міністерством освіти і науки України та Міністерством внутрішніх справ України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Наказ Міністерства освіти України "Про затвердження Положення про організацію навчального процесу в вищих навчальних закладах" від 2.06.1993 р., № 161.
2. Закон України "Про освіту" від 23.05.1991 р. // ВВР України. -1991 -№ 34. -Ст.451.
3. Постанова Кабінету Міністрів України "Положення

“Про державний вищий заклад освіти” від 5.09.1996 р., № 1074 // Збірник нормативних актів та методичних рекомендацій з питань організації, планування та проведення навчально-виховного процесу в навчальних закладах МВС України. –Х., 1996. –Вип.1.

4. Наказ МВС України “Про затвердження програми розвитку системи відомчої освіти та вузівської науки на період 2001-2005 рр.” від 11.05.2000 р., № 3356.

5. Наказ МВС України “Про затвердження Положення про вищий заклад освіти Міністерства внутрішніх справ України” від 1.04.1998 р., № 231.

6. Наказ МВС України “Про затвердження Положення про організацію навчальної та навчально-методичної роботи в навчальних закладах МВС України” від 14 серпня 1992 р., № 519.

7. Наказ МВС України “Настанова з організації професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України”, від 21.10.2000 р., №759.

8. Теория права и государства: Учебник /Под ред. В.В. Лазарева. –М.: Право и закон, 2001. – 424 с.

9. Теория права и государства: Учебник /Под ред. О.Ф. Скакуна, Н.К. Подберезский. –Х., 1997.

10. Теория права и государства: Учебник /Под ред. В.М. Корельского и В.Д. Перевалова. –М., 1998.

11. Загальна теорія держави і права /За ред. М.В. Цвіка, В.Д. Ткаченко, О.В. Петрушина. –Х., 2002.

12. Комаров С.А. Общая теория государства и права: Учебник. –М.: Юрист, 1998. – 416 с.

13. Сирота И.М. Право социального обеспечения в Украине: Учебник. –Х.: Одиссей, 2000. –384 с.

14. Хропанюк В.Н. Теория государства и права /Под ред. В.Г. Стрекозова. –М.: Юрист, 2000. –366 с.

15. Теория государства и права: Учебник /Под ред. В.В. Лазарева. –М.: Право и Закон, 1996. –576 с.

Надійшла до редколегії 18.01.2003

ГРИЦА Т.Г. УТОЧНЕНИЕ И РАЗВИТИЕ ПОНЯТИЙНО-КАТЕГОРИЙНОГО АППАРАТА НОРМАТИВНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ОРГАНИЗАЦИИ СОДЕРЖАНИЯ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА В ВЕДОМСТВЕННЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ

Рассмотрены особенности ведомственного нормативно-правового обеспечения профессиональной подготовки личного состава органов внутренних дел в учебных заведениях МВД Украины.

GRITSA T.G. REFINEMENT AND DEVELOPMENT CONCEPTUAL-CATEGORY OF THE VEHICLE OF NORMATIVE MAINTENANCE OF ORGANIZATION OF THE CONTENTS OF EDUCATIONAL PROCESS IN DEPARTMENTAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS

The features of departmental normative-legal maintenance of vocational training of a personal structure of law-enforcement bodies in educational institutions of Ukraine MIA are reviewed.

УДК 351.74+343.91

В.Л. ГРОХОЛЬСЬКИЙ, канд. юрид. наук, доц.

Національний університет внутрішніх справ

ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ БОРОТЬБИ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ

Визначаються, обґрунтовуються і систематизуються принципи державного управління у сфері боротьби з організованою злочинністю.

Органи державної влади (законодавчої, виконавчої і судової) у своїх діях спираються на вироблені практикою та узагальнені в теорії основні правила або принципи управлінської діяльності.

Поняття “принцип” вживається лише до тих категорій, які можуть бути названі основоположними, оскільки принцип – це теоретичне узагальнення суті відповідного явища, відображення існуючої реальності і діючих в ній закономірностей. Принципи, – писав Ф. Енгельс, – не застосовуються до природи і людської історії, а абстрагуються від них; не природа і людство уподібнюються з принципами, а навпаки, принципи вірні, лише постільки,

оскільки вони відповідають природі і історії [1, с.34]

Принцип (від лат. *principium* – основа, начало) – першоначало, керівна ідея, основне правило поведінки. В логічному розумінні принцип – центральне поняття, основа системи, яке є узагальненням і розгортанням якогось положення на всі явища тієї галузі, з якої даний принцип абстрагований [2, с.329].

У науковій і юридичній літературі розрізняють широкий спектр різного трактування поняття принципів. Однак, на нашу думку, термінологічні відмінності у визначенні принципів (керівна ідея, правило поведінки, канон, наукове начало, основа системи) не містять у собі суттє-